

Liðugt fyri hesuferð

Mangur føroyingur man í hesi nýggju sildatið hava gjørt sær vónir um, at hesin fiskiskapur bert er byrjanin til nakað meira. Aðrir hava ivaleyst eisini spælt við spurningin um, hví vit ikki sjálvir fáa hesa gyltu veiðu upp á land til virkingar og harvið gongd á okkara alt ov mongu óvirknu hendur.

Men við teimum uml. 14-15 túsund tonsunum, sum avreiðdu eru til fremmandu skipini, er ævintýrið nú mestsum av í føroyskum sjógvum fyri hesuferð, meðan hetlendingar og aðrir kunnu halda á nakað enn í egnum sjógvum.

Vit sum minnst sildatiðina og -virkingina á landi, tá hon var upp á tað mesta, ótolnast sjálvsagt mest eftir at fáa sildina viðgjørda í Føroyum, men avreiðingarhátturin, vit hava nýtt í ár, er ikki eindomi fyri okkum. Tey tvey og trý skipini í Nólsoyarfirði eru t.d. uttanfyri Lervick í Hetlandi stundum upp í tríati. Sama er skilið í Íslandi og á mongum norskum firðum.

Meðan vit biða eftir at fáa sildina á land til virkingar, kunnu vit tó fegnast um, at gongd aftur er komin á henda fiskiskap og at harðliga tiltrond úrtøka fekst til hesi føroysku skipini so leingi tað vardi og um, at bjartskyni viðvíkjandi sildini ikki er heilt burturvið, so javnan hon nú sløðist uppi í trolunum hjá øðrum skipum á nærum allari leið okkara.

Til sildavirkingar á landi hava danir altíð verið fremstir, men hesin ídnaður er sjálvur í Danmark bert ein viðfáningur í mun til onkuntíð. Nakað av norðsjóar- og eystursjóarsild fáa hesi virki, meðan kanska meira týðandi nøgdin verða keyptar úr Noregi, sum eins og vit ikki hevir megnað at fáa gongd aftur á sildavirkingina á landi, sum har eins og alla aðrastaðni fall niðurfyri við sildaveiðustøðgnum í '77.

At nærum fjórðingsöld við nærum ongari sild ávirkar marknað og framleiðsluval hjá fiskiðnaðinum sum heild er sjálvsagt. Tær fáu verksmiðjur í londunum kring okkum, sum ikki bara snarðu lykilin um, men royndu at hóra víðari, framleiða í dag nærum bert aðra vøru. Tá er vorðið sum er við sildaprísi-

num, sum í ár »bert« hevir verið 1,18 kr. til móðurskipini.

Traditionirnar eru broyttar og finnast fyri dagligari sildanýtlu í dag nærum bert í peningafátækaru eystanlondunum. Sum er hava vit tí næstan bert at takka fyri prís, hóast vit, ið halda okkum kenna frá líka føðsluvirði í sildini, ikki kunnu verða nøgd sum so.

Okkurt keypa russar til egna nýtslu, meðan skipini á Nólsoyarfirði fyri tað mesta hava framleitt fyri skotskt felag. Skilið er tað sama við mongu skipunum í Hetlandi og Skotlandi. Bílig framleiðsla, sum ilt verður hjá møguligum virkjum á landi at kappast við — og í stóran mun til eystanlondini.

Hvussu skjótt vit, norðmenn, íslendingar, hetlendingar, skotar og aðrir megna aftur at fá í lag ein skilabetri marknað fyri hesum ríkiðomi, er ilt at siga, men vónandi áðrenn næsta fjórðingsöldin er farin, sum mong við skili fyri slíkum kortini ikki halda.

Men sum alifóður finst neyvnan nakað betri. Fyri okkum, sum so trálíga hava longst eftir sildini, er slík nýtsla mestsum halgibrot, men verða

nøgdin komandi ár so ríviligar, at vit fáa trupulleikar av teimum, eigur møguleikin sjálvsagt at umhugsast. Síggjast má og skal tó til, at stovnið ikki verður gingið ov nær fyri at lívga fódurtørvi sum hesum.

Stórir partur av fiskivinnu sum so er sála og harvið marknaður og sildasølu viðvíkjandi standa vit sum aðrir, sum upp ímóti einum múri. Men við smáum nøgdunum hjá okkum, teimum 14-15 túsund tonsunum settum upp ímóti teimum kanska 10-15 ferðir størri nøgdunum hjá hetlendingum, kundi vón kanska verið fyri, at vit funnu okkum onkran »sermarknað«.

Væl vita vit, at sildin er svikiliga og tí trupul, tá umræður at gera sáttmálar fyri í virkaðum líki, men fingi vit »sersáttmála« fyri okkara lítlu nøgd, skuldi borið til at fingið hendur á útlendskari sild, veiddu vit ikki sáttmálanøgdina sjálvir.

Vit hava tó tað álít á teimum, sum selja skulu, at hesir skipa fyri sum best — men tað er bert so vælsignað hugstoytandi fyri mong ikki at fáa sildina til virkingar á landi.

sosigaley

Dimmalætting

DAGBLAÐIÐ

14. SEPTEMBER

FRIÐ FØROYAR

NORÐSTYR

Lisbeth Petersen misnøgd

Sosialnevndarformaðurin í Havn heldur tað vera ovboðið, at Fólkaplokkurin við »útvarpsins hjálpa«, kann sleppa at geva fólki ta fatan, at tað verður ein trýmannanevnd, ið reka skal eldrapolitikkin í høvuðsstaðnum framyvir. Hon hevir kunnleika til einahverja trýmannanevnd, men einki um, at alt vald skal latast henni, og sigur bart út í Dimmalætting at:

Fólkaplokkurin uttan um samgonguna hevir tikið tað avgerð, at eldrapolitikkin í Havn skal forst av 3-mannanevndini og Fólkaplokkinum, so ívást Lisbeth L. Petersen í, um tað í veruleikanum finst nokur samgonga longur.

Lisbeth er heldur ikki fegin um fólkaploksmálburðin »neyð og elendigheit« og als ikki, tá talan er um ibúðir til tey eldru, tí sum hon sigur

Hetta er ein spurningur um trivnað og møguleikar hjá teimum eldru í samfelagnum. Pensið ónir o.a. er eisini ein sosialur spurningur, sigur Lisbeth.

Vit vóna við Lisbeth, at skilagoður eldrapolitikkur í Havn ikki verður køvður av fólkaploksins »neyð og elendigheits« prinsippum, men loyva okkum at minna á, at hetta veldst nógv um samgongulutin hjá sambandinum framyvir.

Dagblaðsstuðul um Atlantic Rapsody

Harmur útiseti sigur føroyingar verða úrlætnar at skinninum í filminum við teimum 52 havnarmyndunum hjá Katrini Ottarsdóttir. So skelkaður tykist útisetin at vera, at var eitt mäsahol at kroyði í, hevði hann gjørt tað, so sloppist kundi undan, at nakar uppdagaði, at hann eisini var føroyingur. Útisetin hevst serliga at, hvussu átrúnaðarbolkar, verða gjordir til »láturs« og sigur, at vit við hesum filmi hava gildið meira enn framleiðsluprís, tí prisurin var eisini,

at undmið hjá føroyingum í útheiminum fekk eitt spark í andlitid. Í hesum filmi vórðu føroyingar úrklaðdir og

hongdir út — ikki av nokrum viðgongdum, útlendskum felagsskapi — men av okkara egna fólki.

Var endamálið at dálka føroyska fólkið úteftir, so er bert hetta at siga: Tað eydnaðist til fulnar.

Nógvar hugsanir eru um filmin, men neyvnan endamálið við filminum hava verið »at dálka« føroyingar úteftir, sum greinskrivarin heldur. Hinvegin ívást vit ikki í, at filmurin sum frálíður fer at hava ávíst síðsøgligt virði. Kanska ikki um eina so einastandandi síðsøgu, tey bestu av okkum halda seg hava, men tó lýsandi lívið, sum tað eisini var einaferð.

Svínari

Furunkulosutilburðurin í Funningsfirði hevir enn einaferð givið okkum eina álvarsliga áminning um, hvussu viðbrekin alivinnan kann vra. Hvørki hava ella upplendið, har henda vinna heldur til, kann longur sigast at vera nóg reint, takkað verið hesi vinnu, sum enn verður framsett sum okkara frægasta alternativ. Men brúka vit ikki henda náttúrugivna vinnumøguleika eftir náttúrugivnu treytunum vður tað ein galin endi.

Sjúkaraktan fisk og smolt liva avliva vit frá hond, men hvussu vit skulu sleppa okkum av við »slaktið«, vita vit eftir øll hesi alíar einki avgjørt um. Frá útlendingum hava vit fingið at vita, at ein-

asta tryggja loysn er brenning, meðan vit sjálvir higartil hava hildið tyrving verið brúkiliga loysn.

Hvussu nógv hevir verið roynt at tyrra, vita vit ikki, men fram er komið, at ongastar reglur enn eru ásett ar um, hvussu berast skal at, tí at uppskotið frá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni, sum latið varð landsstýrinum í 90 ikki enn er endaliga viðgjørt.

At arbeiðsfríður hvørki var til hetta ella hitt í undanfarna landsstýri vita vit, men vænta so sanniliga, at hetta landsstýri sum skjótast fær alarum okkara greiðar fyriskipanir at halda seg til, so sleppast kann okkum øllum burturúr »svínari« sum hesum.